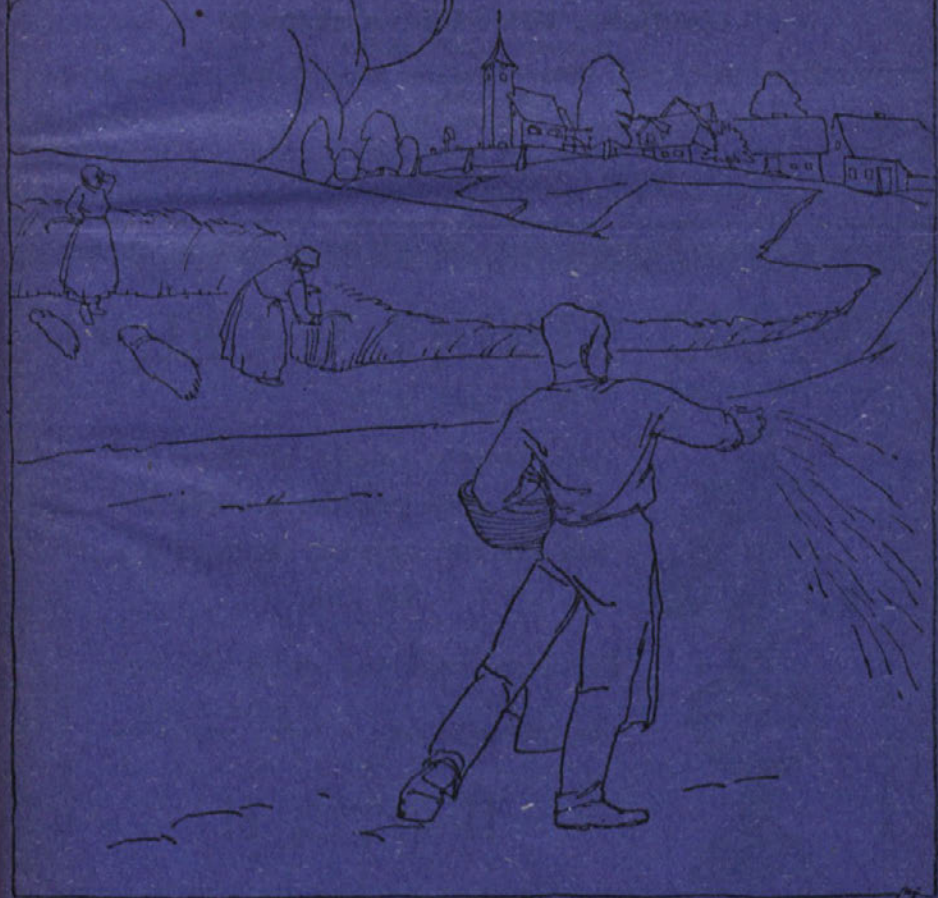

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka velja 1 dinar.

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto dvanašt (12) dinarjev. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Aleksandrova cesta 6/I. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri **Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru**

Gosposka ulica

r. z. z. n. z.

Ulica 10. oktobra

Obreštuje hranilne vloge po najugodnejši obreštni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjavlj: GOSPOBANKA

PODRUZNICE: Bled, Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Šibenik.

Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000,000, vloge nad Din 360,000,000.

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji, prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno zaslopljivo v Sloveniji za prodajo srečk Državne razredne loterije.

FRANC STRUPI V CELJU

Vam priporoča svojo

zelo bogato zalogo steklene ter
porcelanaste posode, svetiljk, le-
pih okvirov, ogledal, raznovrstnih
šip itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

!! Na drobno **!!**
!! Na debelo **!!**

Jezuščkov bratec.

Bilo je na sveti večer. Solnce je že zašlo in izza gor je prisvetil polni mesec.

V Dravinju je že vsakdo odložil vsakdanje delo in se pripravljala na praznik. Na cesti je bilo prav malo ljudi in če je moral kdo iz hiše, je švignil naglo mimo; kajti mraz je bil hud. Za svetlimi okni pa so se oglašali radostni otroški glasovi.

Tedaj je prišel po cesti osemleten deček. Tri, štirikrat je šel po trgu gor in dol; obraz mu je ves žarel od mraza, telesce je dregetalo v borni oblecki. Ogledoval se je, stegoval za hišami in zopet korakal po trgu. Kogar je srečal, ga je nekaj izpraševal, a menda od nikogar ni dobil pravega odgovora. Iz nizke kočje je prišla starka, vsa zavita v volneno ruto. Deček je pritekel tudi k njej in jo vprašal, kar je že tolike; glasek mu je šel na jok:

»Ali niste videli moje mame?«

»Ja, deček, kdo pa je tvoja mati?« je sočutno vprašala starka.

»Moja mama je viničarka na Dvornikovem pri Sv. Miklavžu; dolgo je že, kar je šla zdoma — sèm v Dravinje in nič se ne vrne . . . tako dolg čas mi je . . . prišel sem, da jo poiščem.«

»Od Sv. Miklavža?« se je starka začudila. »Ali si sam?«

»Da, sam.«

»Ali nimaš očeta?«

»O da, toda oče se vedno jokajo in nikoli nimajo časa, da bi šli po mamu . . . Micika je hotela z menoj, pa čevljev ni našla.«

»Kdo je Micika?«

»Sestra; čisto majhna še.«

»Ja, kje pa je tvoja mama?«

»Oče so rekli: v Dravinju.«

»Kje v Dravinju?«

»Tega ne vem.«

»Ali imaš kakega strica ali botra tu v Dravinju?«

»Ne.«

»Ljubi deček, danes pač ne boš več našel mame«, je dejala starka s solznimi očmi. »Noč je, gotovo si tudi truden; saj od Sv. Miklavža je daleč. Ostani nocoj pri nas, jutri boš spet lahko iskal.«

»O, saj bom našel mamu.«

»Če je pa ne najdeš?«

Dečku so se zalile oči s solzami, starka si jih je tudi brisala. Čez nekaj časa je rekla:

»Če mame ne najdeš, pridi k nam; zapomni si hišico! Pri nas lahko prenočiš. Kajne?«

»Da«, je odvrnil deček in odšel počasi dalje.

Dolgo je še iskal mater, a ni je našel. Saj je ni mogel najti, ker mati je odšla tja, kamor ni s te zemlje ne cest ne stez.

Dvornikova viničarka je bila mlada, pridna žena. Prvi adventni teden se je hudo prehladila in zbolela. Njeni starši so vzeli osemletnega Lojzka in petletno Miciko takoj k sebi, ker možu ni bilo mogoče, da bi se poleg bolne žene briga še za otroka. Viničarka je nenadoma umrla, vendar ded in babica otrokoma nista nič povedala, kaka nesreča ju je zadela. Ko sta se Lojzek in Micika spet vrnila k očetu, je počivala mati že nekaj dni v grobu. — Lojzek, ki je mamo posebno ljubil, je neprenehoma izpraševal zanjo. Izprva se je oče jokal. Ko sta se otroka tudi jokala, je dejal, da se bo mama že spet vrnila; odpotovala je in šla v Dravinje. Ko mame le ni bilo, se Lojzek ni dal potolažiti; nazadnje se je napotil in jo šel iskat.

Ves večer jo je iskal po Dravinju. Ko se je znočilo, je prišel k cerkvi. Mati mu je vedno pravila, če kdo kaj izgubi, treba sv. Antona prositi, ta gotovo pomaga, da najdeš, kar si izgubil. Deček je šel v cerkev, da bi prosil sv. Antona, naj mu pomaga in poišče mater. V cerkvi je bila tema, le spredaj so gorele štiri rdeče svetiljke. Tja je šel in zagledal v stranski kapeli božične jaslice, ki so bile tako velike, da jih je bila vsa kapela polna. Podobe so bile velike kakor Lojzek. Pogledal je v jaslice in v motni, rdeči luči zagledal Jezuščka. Sedel je na klop, ki je bila pred jaslicami, in kar hipoma so se mu oči orosile; v srcu ga je zbolelo.

»Ljubi Jezušček«, je molil z otroško prisrčnostjo, »ti imaš tudi mamo, pomagaj mi, da najdem svojo . . .«

Truden je postal. Nekaj časa je sedel in gledal podobe pred seboj, potem so se mu oči zaprle, glava mu je zdrknila na naslonjalo in zaspal je. — Ko se je prebudil, je bilo v cerkvi svetleje, kajti mesec je posijal skozi okna. Mrzlo je bilo, da so mu zobje šklepetali. Nekaj časa je trajalo, da je prišel k sebi in spoznal, kje je. Hitel je k vratom, a bila so že zaklenjena; poskusil je na drugih, pa tudi tista so bila zaprta. Na ves glas je zajokal. Ko je slišal, kako mu jok odmeva po širni in visoki cerkvi, se je zbal in utihnil. Od mraza je trepetal. Vrnil se je k jaslicam, kjer so svetiljke še gorele. Tedaj je zagledal v božičnem hlevcu slamo, nekaj premišljal, nato pa — ker ga je mraz vedno huje tresel — zlezal v jaslice in se zaril v slamo, da mu je samo glava kukala iz nje. Dolgo je še ihtel, potem se je ogrel in zaspal.

Ko se je zopet prebudil, se je bleščala vsa cerkev od svetlega sijaja, orgle so donele, mile božične pesmi so se oglasile v polnoč. Tedaj se je zavedel, da je v cerkvi pri polnočnici. Le za hip je privzdignil glavo in pogledal po ljudeh, ki so bili zatopljeni v pobožno molitev. Potem se je zopet stisnil v slamo, poslušal zvončkljanje ministrantov, orgle in petje, »glorijo« od oltarja, brnenje iz stolpa.

Sladko in prijetno mu je bilo v jaslicah. Ko je gledal v neštete lučke in poslušal razkošno petje, se mu je zdelo, da gleda v odprto nebo. Zaprl je oči, orgle so ga zazibale v spanje in v snu je prišel v nebesa.

Sanjalo se mu je, da leži na mehkih pernicah v prelepi postelji sredi velike, zlate dvorane. Nad njim se je bočilo modro nebo, na njem so plesale in švigale zvezdice kakor kresnice. Tik nad posteljo so priletele, včasih je katera sedla na odejo in si počila. Iz tal so rastle čudovite cvetlice, odpirale čaše, iz njih so prileteli angeli, ki so peli in rajali okoli postelje. Od vseh strani so prihajali, vse polno jih je bilo. Zdajci se je Lojzek zavzel:

»Mama, mama, ali ste tukaj?« je šepetal.

V bleščeči beli obleki, z zlatim vencem v laseh se je nagnila nadenj in ga poljubila na čelo. Lojzek jo je objel krog vratu in zaklical:

»Mama, mama! . . . Kako lepi ste! . . . Kajne, zdaj ostaneva za vedno tu v nebesih?«

»Lojzek, ti moraš nazaj k očetu; žalostni bi bili, če bi te ne bilo.«

»Skupaj bova šla, mama!«

»Ne, jaz ostanem tu.«

»Kaj naj počnem sam«, se je jokalo, »potem ne bom več imel mamic!«

»Lojzek, poglej tja!« mu je mati zašepetala na uho.

Pogledal je na drugo stran in zagledal tik pri sebi jaslice, ki so se bleščale od zlata in dragih kamnov; v njih je ležal Jezušček in žarel kakor solnce. Gledal je Lojzka in se mu smehljalo. Mati Marija je sedela zraven jaslic; imela je sinjo obleko, vso posejano z migljajočimi zvezdicami. Lojzek je sklenil roki, tedaj pa je prišla Marija k njemu in mu dejala prijazno in ljubeznivo:

»Lojzek, ali ne bi hotel mene za mamo?«

»Saj ti imaš že Jezuščka«, je zašepetal Lojzek.

»Ali nočeš biti Jezuščkov bratec?«

»O da, da«, je radostno pritrjeval.

Mati Marija je pokrila Lojzka s prelepo svileni odejico, da ga ne bi zeblo. Potem ga je pobožala po licih in laseh. Deček pa je dejal:

»Kajne, da me imaš zelo, zelo rada in zdaj si ti moja mama?« —

Tako se mu je sanjalo, ko so že ugasnile luči v cerkvi in so ljudje že odšli domov; sanjalo se mu je še, ko je prišel cerkovnik jutranjico zvoniti; in še se mu je sanjalo, ko so prihajali verniki že k svitnicam.

* * *

Dvornikov viničar je šele proti večeru opazil, da Lojzka ni. Micika je povedala, da je odšel v Dravinje, mater iskat. Ustrašil se je in se podal takoj na pot, da bi dečka došel. Ni ga dohitel. Pozno zvečer šele je prispel v Dravinje. Kmalu je sicer izvedel, da so Lojzka videli, toda najti ga ni mogel. Od strahu in skrbi vso noč ni mogel zaspiti. Komaj se je zdanilo, ga je spet začel iskati. Kar nenadoma mu prihiti Lojzek nasproti; obraz mu je od veselja žarel.

»Lojzek, kje pa si vendar bil?« je vzkliknil oče in nežno prijel sinka.

»V nebesih sem bil«, je dejal deček in oči so se mu svetile, »in mamo sem videl; mama je v nebesih; ne pride več dol . . . Toda jokalo se ne bom nič več; imam že drugo mamo, ta je še lepša in boljša kakor naša!«

Vse je povedal očetu, kar je doživel preteklo noč. Očetu so kapale solze po obrazu, potem je dvignil sinčka, se mu zagledal v smehljajoče se oči in ga poljubljal in stiskal na svoje prepolno srce.

(Po Reimmichlu.)

Žrtev spovedne molčečnosti.

Peto dejanje.

(Dvorišče v kaznilnici. Ob steni kamenita klop.)

Prvi prizor.

Kaznjenci v arestantski obleki, vklenjeni, z osivelimi lasmi; paznik.

Več kaznjencev (štejejo in bijejo z nogami ob tla): En, dva! En, dva, en dva...

Prvi kaznjenec (poveljuje s posmehljivim poudarkom): Desno v bok! (Nekaj kaznjencev se obrne v napačno stran; razuzdan smeh.)

Paznik (sede): Vedite se dostojno; drugače vas takoj naženem v celice.

Drugi kaznjenec: Pustite, da se vadimo v korakanju.

Tretji kaznjenec: Da bi vam ne delali sramote na ulici.

Paznik: Ko bi ne bilo drugih sramot.

Prvi kaznjenec: Da, to je res. Največjo sramoto vam delamo s svojo mizerabel manduro.

Drugi kaznjenec: Zakaj nam država ne da lepše?

Paznik: Škoda vsakega krajcerja za vas, sodrğa potepuška.

Drugi kaznjenec: Ne žalite! Med seboj imamo »prečastitega gospoda«.

Paznik: No, ta prav malo sodi med vas.

Prvi kaznjenec: Oho, popolnoma je vreden naše imenitne družbe; saj je znal dobro sukati ne samo škropilnik, ampak tudi mersarski nož.

Drugi kaznjenec: Z njim je pomagal eni svojih »lepih« farank prežgodaj v nebesa.

Prvi kaznjenec: V nebesa za vrabce. Sam pa je prej užil vse zemeljske sladkosti v njenem naročju.

Paznik (vstane): Molčite! Ne izprevračajte stvari! Tega ni storil. Za svoj greh dela tukaj vzgledno pokoro.

Drugi kaznjenec: Moli tisti neumni »rožnikranc«.

Paznik: Drži jezik za zobmi!

Prvi kaznjenec: Ti bodi tiho, smrdljivec!

Paznik: Marš, takoj v celico, v zapor! (Paznik odvede s silo prvega kaznjenca.)

Prvi kaznjenec (med potoma): Strela te udari, mrcina uniformirana!

Drugi kaznjenec (župniku): Kamerad, daj mu blagoslov na pot! (Ostali se krohotajo, kakor se sploh v vsem prizoru vedejo nasilno in odurno.)

Tretji kaznjenec: A to je tisti fajmošter?

Četrti kaznjenec: Ti si šele novinec. Da, tukaj je naš kamerad. (Kaže na župnika.) Gospod fajmošter!

Drugi kaznjenec: Pred tremi leti so mene in njega skupaj sem

pripeljali. To vam je bil takrat »hec«. Brž smo spoznali »popa«. Takrat še ni bil zaraščen kakor razbojnik v gozdu.

Četrty kaznjenec: Tudi kolesce na glavi se mu je še videlo.

Drugi kaznjenec: In dišal je po kadilu in svečah na sto korakov daleč.

Četrty kaznjenec: Zato pa sedaj smrdi po stenica in gnilobi.

Drugi kaznjenec: No, lepo cvetko imamo med seboj: nečistika, morilca in roparja!

Tretji kaznjenec: V primeri z njim smo mi pravi nedolžni otročiči.

Tretji kaznjenec: Čuj, fajmošter, ali nam ne bi mogel nekaj zapridigati!

Drugi kaznjenec: Ali zapeti? (Poje:) Requiescant in pace.

Sv. Lovrenc v Slov. gor.: Prevzvišeni gospod knezoškof sredi orlovske družine.
Na desni domači župnik, preč. g. Jožef Sinko.

Četrty kaznjenec: (poklekne pred župnika): Kamerad, jaz se ti izpovem: kradel sem in sakramentiral sem... Prešuštvoval sem — (Ostali se krohotajo, župnik si maši ušesa.) in moril sem, — moril uši in ljudi in stenice — in upijanal sem se in nažrl sem se in... (Razuzdan krohot.)

Župnik (žalosten, sam za se): Tu je pravi pekel na zemlji.

Drugi kaznjenec: Kaj brbljaš nekaj o peklu? Če je kak pekel, prideš ti prvi vanj.

Paznik: Kaj se derete tu?

Četrty kaznjenec: Opravljali smo velikonočno pobožnost z našim častitim gospodom župnikom. (Smeh.)

Paznik: Drhal izprijena! Takoj vsi v celice! (Župniku:) Vi ostanete tukaj! (Odvaža kaznjence.)

Drugi kaznjenec: To je škandal!

Četrty kaznjenec: Vi se zavzimate za največjega lopova in falota.

Tretji kaznjenec: Tega bi morali že davno obesiti! (Odidejo.)

Drugi prizor.

Župnik sam.

Župnik: Danes so se zopet vedli kakor od hudega duha obse-
deni . . . Oh, zakaj me niso usmrtili po nedolžnem? Nisem bil vreden te
milosti. Nebeško slavo si moram zaslužiti z dolgim križevim potom. Go-
spod Bog (sklene roki), daj mi moči, da bom mogel do smrti vdano pre-
našati, kar si mi v svoji nedoumljivi modrosti naklonil!

Tretji prizor.

Župnik, paznik.

Paznik: Zakaj se ne pritožite zoper te nasilne surovine pri gospodu
upravitelju kaznilnice?

Župnik: S tem bi jih še bolj razjaril in razdražil.

Paznik: Sicer se pa sam ne spoznam, kaj je pravzaprav z vami.
Ali ste res storili zločin, ali ne?

Župnik: Dobri mož, nedolžen sem.

Paznik: To ste tudi pred sodiščem zatrjevali, toda dokazov niste
podali.

Župnik: Ni bilo mogoče, razven če — (Se takoj popravi:) — Nisem
mogel.

Paznik: In niti v treh letih vam ni prišlo na um, kdo bi mogel
biti krivec.

Župnik: O tem nisem razmišljal.

Paznik: Govoril bom za vas pri gospodu upravitelju.

Župnik: Kar me najbolj muči, je negotovost o usodi moje ljube
matere. Ali še živi, kje in kako živi?

Paznik: Poizkušal bom kaj poizvedeti o njej.

Župnik: Ne podajte se, dobri mož, radi mene v kako nevarnost;
ne prestopajte radi mene domačega hišnega reda!

(Vstopi upravitelj kaznilnice.)

Četrty prizor.

Upravitelj, paznik, župnik, sekcijski svetnik, predsednik sodišča.

Upravitelj: Kaj je pomenilo to strašno tuljenje in rjojenje tukaj?
Slišal sem ga v pisarno.

Paznik: Vsi ostali kaznjenci so se pri sprehodu norčevali iz tegale.
Prosil bi za njega, gospod upravitelj, da bi ga samega puščali na sprehodu
in da bi dobil posebno celico.

Upravitelj: Zakaj bi delali izjemo z njim?

Paznik: Opazujem ga že tri leta in sodim, g. upravitelj, da je
nedolžen.

Upravitelj (suho): Kogar nam pošljejo državna sodišča v kaznil-
nico, tega moramo smatrati za krivega. — Ali so bili danes že vsi kaznjenci
na zraku?

Paznik: Ena skupina še ne.

Upravitelj: Odvedite torej to številko in pripeljite semkaj poslednjo skupino. Ogleдал bi si rad obleke kaznjencev. (Paznik odvede župnika.) (Upravitelj zase:) Lep ptiček, ta duhovnik. Sam nima spoštovanja do svojega poklica, od drugih ga pa zahteva. Še vedno igra svojo staro komedijo. In ta paznik se še zavzema zanj!

Paznik (pripelje dr. Herolda in dr. Pelikana): Gospod upravitelj, ta dva gospoda želita nemudoma govoriti z vami.

Upravitelj: Zakaj ju niste peljali v pisarno in me poklicali?

Peti prizor.

Upravitelj, predsednik sodišča, sekcijski svetnik, paznik.

Sekcijski svetnik: To se je zgodilo na najino željo, gospod upravitelj. Danes je krasen pomladanski dan. Moje ime je dr. Herold, sekcijski svetnik ministrstva pravde.

Sv. Lovrenc v Slov. gor.: Gospodinjski tečaj. (Na sredi voditeljica gđe. Olga Sitih.)

Upravitelj: O, čast mi je poznati vas že iz Kolina. (Pazniku:) Lahko odidete!

Svetnik: Naj ostane! — in dr. Pelikan, predsednik okrožne sodnije v Znojmu. Prišla sva v zadevi župnika Meliharja. Ali ga poznate поблиže?

Upravitelj: Slučajno sem imel opraviti z njim baš pred vašim prihodom.

Svetnik: Kako se obnaša? Ali se je kaj pregrešil zoper disciplino?

Upravitelj: Zdi se mi, da skuša paznika pridobiti zase. Ta (zasmehljivo na paznika) ga proglašja kar za nedolžnega.

Svetnik: Paznik, ali vam je kaznjenec kaj zaupal o svoji krivdi?

Paznik: Ne, ničesar; vedno mi je samo to zatrjeval, da je nedolžen.

Svetnik: Po čem ste pa sodili, da je nedolžen?

Paznik: Po vsem njegovem vedenju. Zdel se mi je kot mučenik.

28 let sem že jetničar, a tako potrpežljivega kaznjenca še nisem imel. Kaj takega je mogoče le pri človeku, ki ima mirno vest.

Upravitelj: Gospoda sta sedaj sama slišala, kako se zavzema zanj, dasi sem mu to strogo prepovedal.

Svetnik: Na drugem mestu bi bila vaša strogost gotovo upravičena, toda v tem slučaju je slutil resnico vaš paznik. Kaznjenec Melihar je res zaslužil izrednih obzirov, kajti v resnici je nedolžen; pravi mučenik je. (Upravitelj in paznik razodevata začudenje, zadnji tudi veselje.)

Predsednik sodišča: Tukaj je uradni dopis ministrstva sodišču v Znojmu, v katerem odreja obnoveitev procesa.

Svetnik: In tukaj, gospod upravitelj, dopis iz ministrstva vam, da se mora župnik Melihar takoj izpustiti iz ječe.

Upravitelj: To je neverjetno! Kako je mogla hipoma priti na dan njegova nedolžnost? Gospoda, ali ne bo morda pomota?

Svetnik: Prepričali se boste takoj sami. Paznik, privedite semkaj gospoda župnika Meliharja, a ne izdajte mu niti besedice, da je oproščen. Jaz sam pridem od nasprotne strani. (Svetnik in paznik odideta.)

Upravitelj: To je kakor roman. Sreča, da ni bil usmrčen.

Predsednik: Oh, on je bil skoro nasprotnega naziranja. Želel si je smrti, ker si je želel mučeniško krono.

Upravitelj: Ne razumem vas.

Predsednik: Razumeli boste takoj; že prihajajo! (Vstopijo svetnik z Loserjem od ene in paznik z župnikom od druge strani.)

Sesti prizor.

Predsednik, upravitelj, svetnik, župnik, Loser še vedno obrti in v modni obleki.

Svetnik (župniku): Ali poznate tega gospoda? (Loser je z brazgotino od župnika obrnjen.)

Župnik (pogleda Loserja površno): Ne poznam.

Svetnik (Loserju): In vi, ali poznate tega kaznjenca?

Loser (govori razburjeno, spočetka z nekoliko spremenjenim glasom): Drugje ga ne bi spoznal, a tu zdaj slutim, kdo je.

Svetnik (župniku): Poglejte prišleca natančneje, nemara ga le spoznate. (Loser se obrne proti župniku z brazgotino.)

Župnik (se prestraši, zase): Moj Bog, ali je to mogoče? (Glasno:) Spoznam ga, da je zelo podoben nekomu, ki sem ga pred leti poznal. A tu gre gotovo samo za sličnost.

Loser (izbruhne): Ne, ne varajo vas oči, gospod župnik; vaš bivši cerkovnik sem, Artur Loser!

Župnik (napol zmešan, napol začuden): Loser? Ali res Loser?

Predsednik: Da, tudi jaz potrjujem, da je resnično Loser. Mene se znabiti bolje spominjate. Predsednik okrožnega sodišča v Znojnem sem.

Župnik (ga boječe pogleda in se prikloni).

Predsednik: Drugo uganete gotovo sami. Prihajam v zadevi vaše obsodbe.

Župnik (vstran, zase): Ljubi Bog, pridi mi na pomoč, da se tudi zdaj ne pregrešim zoper svojo dolžnost. (Pri naslednjih odgovorih govori zelo oprezno in previdno.)

Loser : Gospod župnik, ali mi morete odpustiti?

Župnik : Kaj naj odpustim?

Loser : Da sem nagrmadil na vas toliko nesreče in sramote! Da sem na vas nedolžnega zvalil svoj zločin; sam živel v bogastvu in razkošnosti, vi pa ste tukaj životarili kot največji izvržek človeštva. (Poklekne pred župnika.)

Župnik : Vstanite! Vstanite! Loser!

Loser : In vendar bi se lahko rešili z eno samo besedico in prosti bi bili.

Župnik (oprezno in previdno): Očividno nisem vedel za tisto besedo.

Loser : Javili bi bili enostavno mene, Loserja, za morilca!

Župnik : Ne vem, kako bi mogel to storiti.

Šmartno pri Slov. Gradcu: Knjigoveški tečaj.

Loser (čimdalje ginljiveje): Saj sem se vam tisti večer po umoru izpovedal svojega zločina.

Župnik : Ne izdam nič novega o vas, če povem, da ste bili načelen nasprotnik spovedi.

Loser : Ali takrat sem se vam vendar spovedal. Saj to že sedaj vsi vedo.

Predsednik : Toda gospodu župniku nismo o tem nič povedali. Ni treba, da bi še nadalje skrivali, gospod župnik. Loser ni le brezpogojno priznal, da je on zagrešil umor, brez ovinkov je tudi povedal, da se je vam, gospod župnik, izpovedal nesrečnega dejanja.

Loser : In da sem strahopetno pobegnil čez morje.

Predsednik : In vam, gospod župnik, je bil morilec dobro znan, a niti besedice niste omenili, ker ste se čutili vezanega po spovedni molčečnosti. Častitam vam k vašemu junaštvu in izjavljam, da ste prosti. (Paznik mu odvzame verige.)

Župnik (poklekne, se ozre proti nebu in govori s sklenjenimi rokami): O večni, usmiljeni Bog tam gori v nebesih! Bila je torej vendar tvoja volja, da je prišla na dan moja nedolžnost že tukaj na zemlji. O Gospod! Hvala ti za to milost; vse moje nadaljnje življenje naj bo neprestano zahvaljevanje za to. (Vstane.) Nisem si želel te milosti zavoljo sebe, temveč zavoljo koristi sv. Cerkve in zavoljo svojo drage matere. Toda ta revica najbrž ni čakala tega veselja.

Predsednik: Hvala Bogu, doživela je tudi ta veseli dan. Prihitela je celo semkaj z nami in z mnogimi župljani iz Stare vasi, da pozdravi takoj na pragu svojega junaškega, vrlega sina. Paznik, privedite semkaj mater in druge obiskovalce, ki čakajo na hodniku! (Paznik odide.)

Loser: Gospod župnik, ali mi morete odpustiti? Odpustiti (pade zopet na kolena) meni nesrečnemu, ničvrednemu zločincu?

Župnik (ga dvigne): Odpustil sem vam že davno. Naj vam odpusti tudi Bog!

Loser: Zaupam trdno. Opravi sem pred svojim odhodom iz Amerike spoved o vsem življenju; pripravljen sem tudi storiti vse, kar mi je naložil spovednik.

Župnik: Vi ste storili še več, kajti tega vam spovednik ni naložil, da bi se morali sami javiti sodišču.

Predsednik: A tudi drugače žrtvuje naš spokornik več nego je dolžan; vse svoje premoženje sporoča vam, gospod župnik.

Župnik: Nimam pravice do njega, odpovedujem se že vnaprej vsemu.

Predsednik: No, v tem slučaju voli Loser vse imetje siromakom, toda pod vašim upraviteljstvom, gospod župnik. Tega mu ne velevajo ne božji, ne človeški zakoni.

Župnik: Ne, ni dolžan nič drugega, nego vrniti odvzete stvari in popraviti storjeno škodo.

Loser: Kljub temu se odrečem vsemu v korist ubogim.

Župnik: Kaj pa vas je nagnilo k tej čudoviti spreobrnitvi?

Loser: Neprestana grozna očitanja vesti, najbolj pa vaša junaška zvestoba, gospod župnik, in vaša spovedna molčečnost. Pokoriti se hočem in čim največ trpeti za svoj greh. (Vstopi mati in ostali obiskovalci ter paznik.)

Sedmi prizor.

Prejšnji; mati, župan, paznik, vaščani.

Župnik (stopi materi nasproti): O mati, predraga mati! (Jo objame.)

Mati (slabotna osivela starka): O moj ljubi Franc!

Župnik: Bogu bodi čast in hvala za ta blaženi trenutek!

Mati: Kako je osivela tvoja glava, ubogi sin, prerano osivela!

Župan: In jaz, gospod župnik, sem prišel, da vam kot župan v imenu občine staroška častitam k zmagi in da vas v slavnostnem sprevodu popeljem domov.

Loser: O dajte me že, gospod predsednik, odpeljati v ječo. Nisem vreden, da bi se še dalje mudil med vami.

Župnik: Ne tako, prijatelj! O vas veljajo besede sv. pisma: Nameravali ste hudo, a Bog je hudo obrnil v dobro ne samo za nas ostale,

ampak tudi za vas. Zemeljsko življenje ste sicer izgubili, a če vztrajate pri dobrih sklepih, si boste rešili dušo in pridobili večno življenje.

P r e d s e d n i k : In kot orodje se je Bog poslužil vas, gospod župnik. Težka je bila vaša naloga. Samo Bog vas more poplačati za vse žrtve. Ravno vaš slučaj pa dokazuje jasno, da mora nad nepopolno in zmotno človeško sodbo biti še drug Sodnik, ki je nezmotljiv, ki je vseveden in vse-mogočen, in to je najvišji Bog.

Zavesa pade.

Gospodinjstva šola, Ljubečna pri Celju.

Kako je Nasradin-hodža pridigoval.

Živel je neki hodža (to je turški duhovnik) po imenu Nasradin; bil je velik šaljivec.

Tako je prišel nekoč pridigati. Najprej je vprašal svoje kmete: »Ali veste, o čem bom danes govoril?«

»Ne vemo«, so mu odgovorili kmetje.

»Če ne veste, vam ni treba izvedeti.« In Nasradin ni pridigoval.

Prihodnji petek — kajti petek je Turkom to, kar nam nedelja — je Nasradin zopet vprašal svoje vernike: »Ali veste, o čem bom danes pridigal?«

Ker so se kmetje že prej dogovorili, so vsi soglasno zaklicali: »Vemo!«

»E, če že veste, mi ni treba pridigati.« In zopet nič ni govoril.

Za tretji petek so se kmetje dogovorili, da jih bo polovica rekla hodži, da vejo, kaj bo pridigal, druga polovica pa, da ne vejo.

Tako se je tudi zgodilo. Eni so klicali: »Vemo!« Drugi: »Ne vemo!«

Nasradin-hodža pa jim je dejal: »Dobro! Tisti, ki vejo, naj povejo onim, ki ne vejo.«

Kaznovan izbirčnež.

Prikerški gospodar je rad rekel: »Če hočeš dobrega hlapca, mu dai tudi dobro hrano!«

Tako je delal tudi sam. Pri njem je bila hrana vedno v isti meri obilna in okusna. Zato so bili hlapci in dekle tudi dobre volje in marljivi pa radi so ostajali na Prikerškem in se niso za vsako novo leto menjavali.

Sicer je prikerška gospodinja leta in leta isto kuhala. Nikar, da bi kdo mislil, da so pri Prikeržniku vsak dan isto jedli! Tega bi ne prenesel noben želodec. Ampak vsak teden so se ponavljale iste jedi, razen če je prišel kak praznik vmes. Dva dni v tednu pa je kuhala isto reč; to je bilo ob četrtnih in nedeljah. Odkar je na Prikerškem gospodaril Martin in kuhala njegova žena Marjeta, se imeli ta dva dni poleg juhe vedno povejeno svinjino, fižolo in kislo zelje; le da ob četrtnih svinjine ni bilo toliko kot ob nedeljah.

Dobro so jedli na Prikerškem; zato se je družina po jedi od srca zahvaljevala nebeškemu Očetu.

Le Franc, ki je bil za hlapca, nič kaj ni bil zadovoljen, da imajo dvakrat fižol. Rajši bi bil imel cmoke k svinjini, čeprav je dala gospodinja tudi cmoke vsak ponedeljek na mizo.

Prikeržnik pa je menil: »Nič boljšega ni ko fižola. Ta redi in za-lež!«

Franc je govoril po svoje: »Fižola je za prešice! Za krščanske ljudi pa so cmoki k svinjini.«

Seveda je obveljala gospodarjeva. Kam pa bi prišli, če bi dal vsakemu služabnemu po volji! Dêkle bi hotele gibanice pa s sladkorjem in s cimetom; drug hlapec spet ajdove žgance s kislim mlekom ali pa z zeljem.

No, Franc se je držal vsak četrtek in nedeljo kakor deževen oblak: svinjino in zelje je pridno goltal; kadar pa je z žlico segel po fižolo, je držal žlico narobe, da je bila notranja votla stran obrnjena navzdol, ona trebušasta, vzbočena, pa navzgor. Tako je kvečjemu dve, tri fižoli prinesel k ustom, včasih pa so mu še te zdrknile poprej z žlice na mizo.

Pastir se je hihital in smejal, gospodinja se je jezila, gospodar pa se ni menil za Franca in njegove komedije s fižolo; samo nekoč mu je rekel: »Franc, glej, da se ne pregrešiš! Morda boš svojo izbirčnost še obžaloval.«

Franc pa je imel trdo bučo. O priliki je dejal Mici kravarici: »Prav ta fižola me bo pregnala, da bom ob Novem letu šel.« — Pa je res šel.

Prikeržniku je bilo žal, ker je bil Franc priden delavec in močen ko medved. Toda mar bo gospodinja za Franca posebej kuhala?

Tako je odšel Franc nekam na Koroško. Ni bilo slabo tam! Vsak dan je imel jabolčnik in le enkrat na teden fižolo. Prihodnje leto je zašel celo na Dolenjsko; tam je bilo vina in komaj enkrat na mesec fižola.

Nazadnje se je še oženil; z leti so prišli tudi otroci. Zdaj je predla bolj trda. Za hlapca ga noben kmet ni vzel, ker kmetje pač ne marajo hlapcev z družino. Hodil je po dninah, da je bilo za lačne otročičke kaj suhega kruha.

Težko je v tujem kraju. Doma so vendarle tete in bratranci in botri, ki človeku pomagajo, kadar je sila huda. Zato se je tudi Franc vrnil v domači kraj.

Ali če je Franc od tet in botrov kaj pričakoval, se je bridko zmotil. V svoji stiski se je spomnil nekdanjega gospodarja Prikeržnika, premagal svojo prevzetnost, šel k njemu in mu razodel svoje uboštvo. Prikeržnik ga je poslušal in na zadnje dejal: »Huda reč, če le eden zasluži, družina pa je velika. Na, vzemi to vrečico pa pojdiva gor pod streho; nekaj se bo že našlo!«

Prikeržnik je bil dober človek, muhast pa tudi. Kaj ni peljal Franca prav tja v tisti kot, kjer je bil velika kup fižole! Pa je še nedolžno menil: »Letos je fižola lepo obrodila; če je hudeš, Franc, kar drži vrečo!«

Franc je zardel in zajecjal: »Da — da — ravno — fižolo, prosim — mi je najljubše.« Odgrnil je vrečo in mislil pri sebi, da je Prikeržnik gotovo čisto pozabil na njegovo nekdanjo »ljubezen« do fižole.

Gospodar pa je čisto resno zgrabil lopato, jo zasadil v fižolo — ampak, ko jo je spet potegnil iz kupa, je torkljala fižola z nje nazaj na kup. Ali se je spozabil ali kako, da je porinil lopato s hrbtom navzgor v fižolo! Še nekajkrat je storil tako in seveda ni zajel nič fižole, ko je zajemal tako, da je bila notranja stran lopate spodaj mesto zgoraj.

Franc ga je predobro razumel, še bolj rdeč je postal in kašljal ter jecjal: »Saj — saj razu — razumem! Zdaj ni več tako kot pred leti. Le — le obr — obrnite lopato!«

»Lej ga, lej!« se je napravil gospodar neumnega. »Seveda nič ne zagamem, ko lopato s hrbtom navzgor držim. Nisem prav videl; temno je v kotu.« Obrnil je lopato in zdaj se je usipala fižola, da je bila vrečica kmalu zvrhana. Franc, ki je bil nekdanj tako izbircen, se je neprenehoma zahvaljeval: »Bog Vam povrni, oče Prikeržnik! Tisočkrat Vam povrnil!« — — —

Tako se je Franc naučil spoštovati tudi fižolo. Pri slovesu se mu je Prikeržnik namuzal: »Franc, dokler si v stiski, le poprašaj še pri nas! Se bo še vedno kaj našlo pod streho! Tudi kaj drugega, da ne boš moral vsak dan jesti fižolo, ampak le, kakor jaz, — ob četrtkih in nedeljah.«

Slovenski Gospodar mora biti v vsaki slovenski družini! Ves december bomo agitirali zanj. Če srečamo znanca, bo prva naša beseda: »Dober dan! Ali že imaš »Slovenskega Gospodarja«? Ti bom jaz pisal ponj. 32 Din boš plačal za vse leto.«

Slomškov oreh.

Sredi vasi Ponikva ob juž. žel. še danes iz starodavnih časov neupogljivo kraljuje mogočno orehovo drevo, imenovano »Slomškov oreh«. Ponkovljani se dobro zavedajo, da je Slomšek njihov rojak, zato skrbno čuvajo njegove spomine. Res, zelo zanimivo je pogledati njegovo deblo (premer ca. 1 m), z ogromnimi vejami, ki obsenčajo velik prostor na okrog. Okoli debla se vije železna ograja, ki se strne v nekaj vrtič, zasajen s pestrimi cveticami. Ograja je bila napravljena letošnjo pomlad po zaslugi gospoda gerenta Ivana Turka.

Slomškov oreh v Ponikvi.

Urejuje predsednica Osredn. vodstva DZ, Marija Stupca.

(Nadaljevanje.)

Tako se je tudi zgodilo. Po kratkem presledku se je vrnil mladi mož na svoj dom; upal je, da se je žena ta čas spametovala. A motil se je. Našel jo je pri bogato obloženi mizi; pol teleta je bila kupila ter ga pojedla v krogu lačnih prijateljc, ki so jo hvalisale in se ji dobri-

Spominja nas ta oreh Slomškovih mladih let; pod njim si je priboril ob prvi javni šolski skušnji prvo nagrado. Dobil je lep dragoceno vezan molitvenik in srebrn denar v pisanih trakovih. Zato so odkrili na orehu ob priliki 100 letnice Slomškove prve skušnje spominsko ploščo z napisom:

»Pod tem orehom je bil odlikovan 12 letni A. M. Slomšek ob prvi šolski skušnji 1812. Postavljeno l. 1912.«

Sedaj bodete pa vprašali, kako se pa kaj gibljejo Slomškovi rojaki na polju prosvete? Zelo dobro! Večkrat med letom priredi Katoliško prosvetno društvo kako zanimivo igro pod marljivim vodstvom č. g. kaplana in g. organista, pri kateri sodelujeta tamburaški in pevski zbor. Kakor si vsaka revna in duševno dobro razvita družina želi svoje strehe, tako si želi tudi naše društvo svojega zavešča za nedeljske zabave. Kadar priredimo večjo prireditev, nimamo drugega na razpolago za dvorano, kakor malo šolsko sobo ali z deteljo obložen kozolec. Da se iznebimo teh težav, smo se odločili, da postavimo prihodnje leto primeren Slomškov dom. Zato vsa ponkovska mladina požrtvovalno na delo, da bomo imeli res svoje zavešče, ki bi ga z veseljem posečali v prostih nedeljskih popoldnevih. Vas predrage darovalce pa iz srca prosimo, da nam pomagata z darovi in prispevki. Tudi cenjene čitatelje Našega doma prosimo za prostovoljne darove. —

Ponkovljan.

kale. — Bog je slišal strašne kletve te lepe žene in jih spolnil. Na dan sv. Marjete, krog polnoči, je tresčilo v hišo in požar je uničil veliko poslopje in največji del živine. Nesrečna družina je spala tako trdno, da so jih morali buditi sosedje. Gospodar je stopil k omari, kjer je imel nekaj denarja spravljenege, in vzel dva otroka, žena je pograbila na mizi stoječi jerbas perila, ki so ga bil sinoči posušili, in ostale otroke. Vsedli so se na kup kamna nasproti hiše in nemo gledali, kako so sosedje gasili, reševali in žalibog tudi kradli in nosili v noč, kar se je dalo ugrabiti v ognju.

Nesrečni mož je postavil novo hišo, a ni se mogel rešiti dolgov, kajti žena je delala slej kakor prej. Dobro sem poznala oba. Mož je trpel kakor Job. Sled-

Ivan Hojnik, znameniti planinski župnik v Koprivni. (Slika iz mladosti.)

njič je umrl siromak pod tujo slamnato streho v največji bedi. Prej je pa bila pokopana njegova nesrečna žena. To se je zgodilo na Ptujem polju.

Oj dekleta, varujte se sladkosnednosti in zbirčnosti, bodite skromne; ni treba vsega pojesti, kar se pripravi. Gorje možu, ki ima ženo, »katera si rada vse privoščila«. Gorje možu, če ima žena lepe roke, ki ji je žal zanje, da bi se pokvarile pri delu.

Največje blagostanje gre v nič in otroci se spridijo, kjer mati ljubljenskom nosi cukerkice, sladke rogece in pomaranče. Take stvari so le za Miklavža in božični večer in za godovne dneve, ne pa za navado in razvado. — Še vas zanima, kaj je bilo s tistimi peterimi otroki. Šli so po svetu, nič ni bilo prida z njih. Le ena se je v tujini dobro držala in slednjič srečno poročila; bila je pa očetovega značaja.

Ali imate pri vas društvo, ki je za kaj? Ta mesec se pokažite! Če je res kaj gorečnosti pri vas, potem glejte, da bo prihodnje leto v vsaki hiši »SLOVENSKI GOSPODAR«.

Iz zdravnikovih predavanj.

Ako pride bolezen v hišo, je najvažnejše, da se nič ne zamudi, nič ne zane-

mari. Bolnik sam bi moral najprej spoznati, kje se ga je bolezen lotila; izpraševati si mora vest, kje, s čim sem se pokvaril? Smešno je, pa tudi žalostno, ako niti ne veš, kje imaš želodec, kje pljuča, kje jetra, kje žolčnik, kje ledvice itd. Povsod, kjer imate »Društvene domove«, bi morali nabaviti slike notranjih človeških organov, pa tudi slike, kjer se vidi učinek alkohola na naše notranje organe. Ako nimate nikogar v društvu, pa si naprosite domačo učiteljico, da vam razloži in pojasni te slike. Kadar imate domači praznik in razparajo prešiča, pogled, kako leži drobovina v njem. Nobena žival nima tako slične drobovine s človekom, nego prešiček.

Ako bolni ne moreš spoznati tekom 24 ur, pošlji po zdravnika. Strašno se pregrešijo tisti, ki od same skoposti pustijo bolnika brez zdravniške pomoči. Če bolnik v ognju gori, delaj mu obkladke ali ovitke, pa pomni — z dobro ožeto cunjjo, obrisačo ali rjuho; glej, da ga spraviš v potenje s toplim lipovim in bezgovim čajem. Ne dajaj mu vina ali žganja, razvun, če to veli zdravnik. Marsikdo se srečno odkriža bolni, a se potem pokvari in začne hirati. To se rado zgodi zlasti pri težki pljučnici, pri legarju, škrlatinki in španski bolezni. Pomni, ko bolnik vstane, streži mu lepo vsaj teden

† Matija Ivana Hojnika, vzorna koroška mati, zvesta sodelavka sinu župniku.

ali štirinajst dni; ojačiti se mora, da bo zopet delazmožen. Bodi ljubezniva in postrežljiva z bolnikom, kakor bi stregla samemu Jezusu. Bodi razumna v vseh

jedilih in pijačah, ki jih daš tako med boleznijo, kakor za časa rekonvalescence (to je čas po bolezni). Nikoli ne toži bolniku, koliko imaš posla in kakšna nevolja je njegova bolezen. Ali ne poznaš lepe besede, da so bolniki »obiskovanja božja«. Kako bi se pač lepo in ljubeznivo vedla, ako bi tvojo hišo sam Bog obiskal; tako se vedi do bolnika. Kuhanje za bolnika je posebno poglavje v gospodinjstvu

čiš k zobozdravniku, ako imaš le črno liso ali celo majhno luknjico na zobu. Lepi zobje so velika sreča in podlaga dobrega zdravja. Pač pa je zelo nevarno, ako si daš pri kaki »babi« ali pri konjercu zobe pipati; že marsikdo je umrl vsled zastrupljenja krvi, ko si je dal puliti zob pri neveščem človeku. Sploh pa se varuj in izogibljaj takih »bab«, ki vračijo. —

Ivan Hornböck, župnik mežiški, in Ivan Hojnik, župnik koprivnski, kot jeruzalemska romarja, v noši beduinov.

in bomo drugič govorili o njem. Dobro si zapomni: Najboljši zdravniki ne morejo pomagati veliko, kjer ni točne in pametne postrežbe. Moja želja bi bila, da bi se naša mlada dekleta vsa izvežbala vsaj en mesec v bolniški postrežbi. Ali bom še tega včakala? Bog daj! Ene bolniži zlasti ne smeš zanemariti, ljubo dekle; to je bolezen zob. Imej vedno prihranjenega toliko denarja, da lahko sko-

Delovanje v naši organizaciji.

Prvo, kar Vas prosim in nujno želim je, da prečitaste vse številke Našega doma, ki so ostale neprečitane kje na omari ali polici med poletjem. Kaj pomaža, ako pišem za Vas, ljuba dekleta, če pa ne berete. Tedaj pa, ko ste prečitale, se pa razgovarjajte na deklških sestankih o tem, kar vam je povedal Naš dom. Prišle bodo kmalu tudi Mohorske knjige — najlepša dedščina Slomškova. Ko pojdeš po knjige, nesi koj naročnino za drugo leto. Ako pa še nisi članica Mohorske družbe, pristopi zdaj, v župnišču se oglasi! Ali ima vaša DZ naročeno »Mladiko«? Toplo priporočam ta krasni list.

Iz moje poštnice.

Trezika iz Zavrča: Torej lepe tikve si imela na njivi, četudi se nisi udala vražam in praznoverju, ki pa ga hočem tu popisati po tvojih poročilih. Po polnočnici je našel mežnar na cerkvenem tlaku raztresene bučne koščice. Kako so te prišle v cerkev? Nekdo si je vzel semenske koščice celo pest s seboj k polnočnici. Da mu bodo prihodnje leto tikve bolj obro-dile, je pazil pri sv. maši, kdaj bo »Sanctus«; ko je zvonček trikrat zazvonil, je segel neumež v žep, mešal semenske koščice v njem in trikrat ponavljal: »Svet, svet, svet, pet tikvi v vsaki red!« — Oj ti prismoda ti, Boga žališ in sveto mašo skruniš s takimi molitvicami! Ali ne veš; dovolj gnoja zvozi na njivo, pa boš imel še več ko 5 tikvi v enem redu. Človek, ki tako dela, ima gnoj v glavi — se mi zdi. — Prav imaš Trezika. Bog Te živi! Bog nam daj mnogo takih deklet!

Urednikovo slovo.

Tri leta sem bil »Našemu domu« go-spodar. Prav je, da se poslovim, ker bi se me naročniki naveličali. Vem, da moji letniki ne morejo tekmovali niti z lepim in literarnim Jožeta Stabeja, niti ne z živahnimi Kranjčevimi in Krošlovimi. Tega namena nisem niti imel. Iskal sem listu eksistenčno pravico med množico naših listov. Težko jo je najti, čeprav ima tako lep namen: biti glasilo kmet-skega mladinstva. Toda težko je biti gla-silo nečesa, česar ni. Ustvariti ga? Raz-gibati? Morda ssem bil jaz, ki ga nisem znal — morda čas še ni dozorel. Na eni strani je bilanca aktivna: Pred tremi le-ti je imel »Naš dom« 1140 naročnikov in 32.000 Din dolga; danes ima nad 7000 na-ročnikov in niti pare dolga. Hvala pri-jateljem in prijateljicam, ki so to do-segli! To bi še povedal: Nihče najbrž ni bil bolj nezadovoljen z vsebino lista kot jaz. — Dr. Fran Sušnik.

Posebna zahvala. Ko zaključujemo le-tošnji letnik, smo dolžni posebno hvalo preč. g. Marku Kranjcu, ki je mnogo po-magal, da so se redni dohodki »Našega doma« zvišali. — Uprava »N. d.«.

Misli za občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru.

Najprej poudarjam to: Nimam v mislih oseb, ampak edino samo — **dobro stvar**. Zato mi dovolite tri pripombice, ki se mi zdijo tehtne dovolj in vredne, da o njih razmislijo vsi, ki jim je v srcu želja za prospeh naše prosvetne matice.

1. Organizirati treba tajništvo, kakor ga tako važna ustanova mora imeti, če hoče biti to, kar bi morala biti! Ljubljana docet!

2. Odbor Prosvetne zveze si mora skrbeti za naraščaj. Novi, živi, mladi so-ki bodo prišli samo iz vrst mladega ro-du. Menda je v Mariboru dovolj mladih izobražencev, duhovnih in posvetnih, ki bi hoteli sodelovati. Če pa stojijo zazdaj res ob strani, Bog ve, če je to samo le-noba in brezbriznost! Morda so globlji razlogi.

3. Politiko in prosveto treba brezpo-

gojno ločiti. Zdaj smo vendar davno že preko one dobe, ko je bila prosveta po-litiki za deklo. (Sicer »se je politično strankarstvo nehalo; vendar igrajo to-zadevno imponderabilni psihološki mo-menti še veliko vloga«, kot je rekel naš dravski ban. Zato ta pripombica tudi v sedanjem času ni brez pomena.)

Še enkrat: Ne gre za osebe, ampak gre za stvar. Kaj nam pomaga, če se na res-nico še tako jezimo, če pa vidimo, da naš prosvetni voz ne teče posebno glad-ko. Tega pa menda vendar ne bo nihče trdil, da je v naši škofiji cvetoče pro-svetno življenje?!

Pa brez zamere! Saj je vendar dobro, da si sami povemo resnico v obraz. —c.

Katoliška akcija.

Katoliška akcija je udejestvovanje ka-toliškega duha, oddajanje in posredo-vanje tega duha na svet okoli nas. — To more le tisti, ki je sam poln božjega duha.

Z božjim duhom se bomo napolnili le tedaj, če bomo pili iz živega vrelca v presv. Zakramentu in se obnavljali z du-hovnimi vajami.

Danes premalo zajemamo iz teh prvih božjih virov. Rajši pijemo iz vodnjakov, v katerih se je voda že obstala, postala mlačna in včasih duševnemu zdravju na-ravnost škodljiva. Taki vodnjaki so marsikje naša društva, politična, gospo-darska in kulturna.

Katoliška akcija ni društvo, ampak gibanje.

Katoliška akcija ni reakcija na na-sprotnike. Naše sedanje katoliško gibanje je živelo preveč od tega, da smo samo reagirali na nasprotne stvaritve, iz sebe pa nismo znali ustvarjati: ker smo polni duha časa in brez — sv. Duha. Od na-sprotnikov se mnogokrat ne razlikujemo ne po vsebini, ne po obliki, ampak le po imenu. Preveč smo katoliški kričarji.

Katoliška akcija hoče apostole. Mi pa odbijamo vse in vsakoogar, ki ni bil naš politični somišljenik, ki ni član naše za-druge, ki ne prihaja na naše shode in prireditve. Zato je naš greh tem večji, čim bliže smo Cerkvi.

Preveč je v nas judovskega duha in mislimo preveč samo na to, da bi usta-vrili Kristusovo kraljestvo na tem svetu — z gospodarsko in politično silo.

Niso le tisti katoliki, ki so v naših družtvih in naši volici; niti niso ti ved-no najboljši katoliki. Kristus ni prišel le, da bi pasel dobre, ampak ravno radi sla-bih je prišel. Mi pa rajši pasemo samo

dobre, slabe pa s farizejsko domišljavostjo zametujemo.

Katoliška akcija hoče pritegniti posvetnjake, da pomagajo duhovnom pri apostolskem pastirstvu. Nesebični, požrtvovalni katoliški posvetnjaki morajo nadomestiti duhovne v javnem političnem in gospodarskem življenju, da se bodo duhovni lahko popolnoma posvetili dušnemu pastirstvu.

Župnija mora postati kakor ena družina in duhovnik nje oče. Nihče v duhovniku ne sme videti predstavnika te ali one stranke, ampak Kristusovega namestnika.

Posvetnjakov si moramo izobraziti za javno, politično in gospodarsko delovanje. To je naloga prosvetnih društev. A še bolj važno je, da vzgajamo nesebične javne delavce.

Apostolske posvetnjake si bomo vzgajali z duhovnimi vajami. Manj politiziranja, več duhovnih vaj! Manj sej in govorov in manifestacij, pa več duhovnih vaj! Manj iger in katoliških parad, pa več duhovnih vaj!

Marijina družba, apostolstvo mož in take podobne organizacije so nam danes najbolj potrebne; te ohranjajo in množijo sadove duhovnih vaj.

Najbolj smo zanemarjali delavski stan, odtujili smo si ga in odrinili od Cerkve. Mi smo krivi tega, naš greh je to — ne vselej in povsod, ampak skoraj vselej in povsod. Delavce in trpine, nesrečne in siromake moramo zopet prikleniti na župnijsko občestvo, da ne bodo gledali v nas »farških podreptnikov«, v duhovnu pa človeka, ki politizira, s kapitalisti drži in nič ne dela; ampak da bodo spoznali v duhovnu svojega očeta, v nas pa otroke božje in brate svoje. Reveži in siromaki, delavci in delavke imajo prvo, odlično mesto v Kristusovem občestvu sv. Cerkve in župnije.

Preveč smo podobni sv. Petru na Oljski gori, ki je z mečem hotel braniti Gosпода. — Tudi mi se rajši tepemo za Kristusa, kot da bi živeli po njegovi volji.

Ljubezen je glavna reč! Ljubezen do Kristusa v Eucharistiji, ljubezen do bližnjega. Naš bližnji pa ni samo naš prijatelj, ni samo tisti, ki je član iste organizacije; naš bližnji je tudi tisti revež, ki je — morda ravno radi naše politične strasti — izgubil zvezo s Cerkvijo; naš bližnji je tudi sovraznik: ljubimo jih iz vsega srca, brez hinavske usmiljenosti. Delajmo dobro tistim, ki nam hudo želijo. Kristus ni premagal sveta z no-

beno drugo silo, kakor s svojo neskončno ljubeznijo: Dobri Pastir je šel za eno samo izgubljeno ovco . . . Tudi mi bomo samo z ljubeznijo širili zmago Kristusovo.

Mir božji v kraljestvu božjem! To je naša božična molitev.

Menda bo veljalo za mnoga društva: naše knjižnice so tako zanemarjene, da je to prava sramota. Niti si ne skrbijo za knjige, niti nimamo prav koga, ki bi dal društvom kratke označbe in ocene novih knjig. Na lanskem občnem zboru Prosvetne zveze v Mariboru so delegatje sami sprožili to vprašanje, ki je danes gotovo najvažnejše vprašanje v naših društvih. Toda zdaj — pred novim občnim zborom Prosvetne zveze — smo prav tam, kakor lani. Zato tudi ni čuda, če mnoga naša društva sploh ne zaslužijo imena »prosvetna«. Zato tudi društvene knjižnice niso na deželi tiste tihe šole, ki segajo tudi tja, kamor govorjena beseda ne seže.

Prvo je treba, da spravimo v red tisto, kar imamo.

Nemci imajo za poslovanje društvenih knjižnic prav natančna navodila. Vsega ne moremo posneti, vendar bi podali v glavnem tako ureditev.

I. Knjižničar mora imeti poseben zvezek, kamor vpisuje vsako knjigo po tistem redu, kakor jo je dobil v knjižnico. Zapisati mora tekočo številko, pisatelja, naslov knjige, založbo in ceno ter opombo, ali je kupljena in plačana, ali podarjena, oziroma ali jo je izločil iz knjižnice. Za vsako plačilo mora imeti račun. — Številko v tem seznamu zapiše tudi v knjigo samo ter knjige po teh številkah razvrsti v omari. (V večjih knjižnicah je ureditev drugačna in bolj zamotana.)

II. Dobro je, če napiše za vsako knjigo poseben listek. Ti listki morajo biti močni in enako veliki. V levem kotu zgoraj napiše pisatelja, v desnem tekočo številko, kakor jo ima v zvezku pod I.; na sredo napiše ves naslov knjige, kakor je natisnjen na naslovni strani v knjigi. Na listek bi še lahko v 3—4 vrsticah napisal kratko vsebino knjige. Listki naj ne bodo premajhni.

Te listke razporedi po skupinah, n. pr.: 1. Mladinske knjige, 2. Povesti. (Povesti še lahko posebej deli, n. pr.: a) zgodovinske, b) iz domačega življenja, c) iz

daljnih dežel, č) šaljive itd.) 3. Igre. 4. Pesmi. 5. Življenjepisi, potovanja, zgodovina. 6. Poučne knjige za kmetovalce. 7. Poučne knjige za delavce. 8. Razno.

Vsako tako skupino uredi po abecednem redu pisateljev ter shrani listke v škatlo. S tako urejenimi listki pomaga izposojevalcu, da si poišče primereno knjigo.

III. Za vsakega čitatelja naj si napravi prav tako iz trdega papirja listek, ki je širok 8, visok 12—15 cm; seveda morajo biti listki vsi enaki. Na vrh listka napiše priimek in krstno ime izposojevalčev ter njegov naslov. Pod tem je razpredelnica, kamor se vpisuje dan, ko si je knjigo izposodil, številka, ki jo ima knjiga, izposojnina, ki jo je plačal, in dan, ko jo je vrnil.

Janžekovič Anton				20
na Gorici št. 21.				
Izposodil	Knjigo	Vrnil	Din	Opomba
11./XI.	118	30./XI.	1	

Ti listki so urejeni po abecednem redu.

Vsak izposojevalec je vpisan tudi še v poseben zvezek po vrsti, kakor se pri-
glasi. V tem zvezku dobi svojo tekočo številko, ki je na gornjem listku zabeležena v desnem kotu. V zvezku je poleg številke tudi datum, kdaj se je vpisal.

Čitatelji naj knjig načeloma ne dobijo zastonj, da se navadijo, za prosveto in zabavo tudi kaj žrtvovati. Izposojnina naj bo za vsako knjigo stalno določena in po možnosti zabeležena na listke pod II.

IV. Vsak čitatelj naj ima svojo izkaznico, ki jo društva lahko naročijo pri Prosvetni zvezi.

V. V večjih knjižnicah bi morda nastala potreba, da se uredi še tretja vrsta listkov. Bili bi iste velikosti kakor pod III.; imeli pa bi na vrhu ves naslov knjige kakor pod II., pod naslovom razpredelnico kakor pod III. V to razpredelnico bi prišel najprej datum izposojitve, nato številka, ki jo ima izposojevalec, nato datum vrnitve. Te listke treba urediti po številkah, ki jih imajo knjige. (Tudi take listke dobite pri Prosvetni zvezi; imamo jih zato, da je takoj lahko ugotoviti, kdo ima kako knjigo.)

Po vsem tem bi imel knjižničar: 1. zvezek s tekočimi številkami knjig, kakor so došle; 2. zvezek s tekočimi številkami izposojevalcev; 3. listke z naslovi knjig,

urejene po vsebinskih skupinah, skupine pa po pisateljih; 4. listke izposojevalcev, urejene po abecednem redu; 5. listke z naslovi knjig, urejene po tekočih številkah. — To je seve mnogo seznamkov in nikakor ne pravimo, da morate knjižnice tako urediti. Ne! Povedali smo le, po kakih načelih jih imajo avstrijska društva urejene. Če je kaj dobrega in potrebnega, se bomo od njih učili.

Druga reč, ki bi jo hoteli poudariti, je ta: Mi smo katoliško prosvetno društvo. Nimamo knjižnic le radi tega, ker smo tako nekaj čuli zvoniti, da je baje knjižnica kulturna reč. Nam je knjižnica sredstvo za vzgojo. Zato je knjižničarski posel silno važen. Nič manjša pa ni dolžnost vseh vaških činiteljev in občin, da javne knjižnice podpirajo. Koliko občin ima vsaj 100 Din za knjižnico v proračunu?! Tudi prostor treba za knjižnico tako izbrati, da pride vsak rad tja. Čeden naj bo, vabljev. Če ljudje ne hodijo radi v župnišče ali šolo, naj bo knjižnica drugje, če je primeren prostor. Nikdar in nikjer pa knjižnica ne sme biti v hiši, kjer je gostilna! To bi bil naravnost posmeh vsej naši katoliški prosveti. Knjižnice iz gostiln ven!!!

Tretje: Kupujte nevezane knjige in jih vezite sami! Ne le, da je to ceneje, tudi bolj trpežno je. Zato je treba, da se pred občnim zborom Prosветne zveze pomnite o tem, če si bo vaše društvo kupilo knjigoveške potrebščine in kdaj želite, da priredi Prosветna zveza knjigoveški tečaj! Prosimo, nikar na to ne pozabite!

Četrto: Treba bo premišljevali o tem, če bi ne kazalo, da ustanovimo v okviru Prosветne zveze posebno zvezo naših knjižnic, da bi si lahko izmenjavali knjige. Najprej bi bilo treba, da pošljejo vse knjižnice svoje sezname Prosветni zvezi. Nato bi lahko šli na organizacijo take izmenjave, seveda tako, da bi ne oškodovali društev. Na ta način bi lahko v vse kraje dobili vse, kar je važno in vredno čitati. —

Vsekakor se bo treba še to zimo temeljito pečati z našimi knjižnicami. Potem bo treba tudi uresničiti sklep lanskega občnega zbora Prosветne zveze, da postane Prosветna zveza smoterna in zanesljiva organizatorica knjižnic.

ŠOLA za kmetске fante in dekleta! V vsaki hiši mora biti. — Ja, kako pa? — Tako, da pride z novim letom v vsako hišo »SLOVENSKI GOSPODAR«!

Jürek kramlja. Leto gre k zatonu. Mor-da mislite, uganekarji, da je utonil tudi Jürek Štrbunk in njegov kotichek?! Ni-kakor ne. Dobro pa je le, da vsaj včasih pogleda po svetu, ker večkrat mu smola itak tega ne dovoli. Smola je pač smola. Bog pomagaj in vsi svetniki! Mogoče pa bo le kedaj drugače in bo sprevodnik »N. d.« dal Jüreku s kotichek v vselej pravočasno vozni listek, kajti peš se mi ne ljubi po ogledih. Oh, ko bi mi pri-voščil listek prvega razreda! Kako se tam na mehkem sediš in še zadremlje se lahko! Toda za budno stanje boste že uganekarji poskrbeli. — Pirhe bi Vam za praznike voščil, a žal, mi je treščilo na uho, da po zimi ni Velike noči in zato s pirhi ne bo nič. Kaj pa potem? Koš po-trpežljivosti in vztrajnosti pa Vam naj božje Dete le natrosi na življenja pot in naj Vam da zavest, da Jüreka s kotichek nikdar ne smete zapustiti.

V Mariboru se je vršil 3. novembra t. l. zrakoplovni meeting. Po zraku so se pre-metavali v posebnih škatalah. Ali si bil, Brdavs iz Slovenskih goric, s svojo klu-bovo družino, ki sega čez tri gore in tri fare, tudi Ti ob tej priliki nad mojo gla-vo? Skoraj bi mislil, ker je tako ropotalo in razsajalo. Sicer pa se mi zdi, da si se ugnal, ker Ti celo pri uganakah spodleti, četudi vsa okolica pomaga. Hm! — Slav-ko Žličarjev pa je prvo zadel enkrat. Njegov prekrščen »deltoid« menda še pride o priliki na vrsto. — Zakaj se ni Barika M. oktobra potrudila, da bi prej spravila rešitve na pošto? Ali tudi smo-la igra glavno vlogo, ali kdo drugi? — Triperesna deteljica moškega spola iz Veržeja, pozdravljena! S poslanimi ugan-kami še ne bo nič, toda obupati nikar. Z združenimi močmi bo šlo, ker mora iti. — Zaspane Poljčane, vdramite se zopet! Ali ste se vse Tončke, Micike . . . po-možile in nimate več časa za Jürekov kotichek? Toda to ne drži. Možički Vam naj pri delu le pomagajo, a Vas naj ne ovirajo. Ali ni tako? — Julija se zanima za fanta iz Dravske doline. Je »zauber« in »feš«. Le verjami. Sicer pa se mor-da kedaj v življenju še srečata. — Milka

Bogatin vprašuje, če jo sprejemem med uganekarje in kotichekarje. Seveda. Po-zdravljena in dobrodošla! Tvojim željam bom po možnosti tudi ustregel. — Vin-ko Slodnjakov se zanima za usodo po-slane uganke. Bi že bila, ko bi bila le malo bolj samostojna. Zdi se mi namreč, da je še ne dolgo bila slična uganaka pri-občena v nekem znanem listu. Kaj pa pravi Vinko k temu? Glej, da tega ko-tička tudi pri vojakihi ne pozabiš. Le drži se orlovskih načel, ko boš nosil vo-jajsko sukno, ne bo Ti žal. Srečo na pot in lep pozdrav!

Rešitev uganek: 1. V Rogški Slatini. 2. Lahko nogi drobni: — varno se obuje; — težko duši nežni: — bosa v svet potuje. Glaser. 3. Besede so: Vodoravno: 2. kad, 4. Koran, 6. bos, 7. noč, 9. god, 11. Jud, 13. nor, 14. lok, 16. kum, 18. bob, 19. Celje, 20. rak, 21. žep, 23. age (mn.), 24. kaj, 25. cis, 27. sok, 28. kap, 30. pas, 31. trnek, 33. tat. — Navpično: 1. car, 2. kos, 3. dan, 4. kod, 5. noj, 6. bor, 8. čuk, 9. gobec, 10. Volga, 12. durak, 13. nož, 14. Lea, 15. kje, 17. maj, 22. pik, 24. kos, 26. sat, 27. sak, 29. prt, 30. pet, 32. nad.

Rešilci: Jožef Novak (30); Lovro Jan (25); Dragotinka iz Rajhenburga (20); Ljuboslava (20); Franc Sodja (20); Jožef Mlakar (20); Alojz Bezjak (25); Anica Čuš (25); Franica Kump (25); Ela Cen-celj (30); Franc Oražem (30); Julka iz Poljčan (25); Milka Bogatin (25).

Nagrado dobila: Franc Oražem; Frani-ca Kump.

Med kmečko mladino širite »Naš dom«, da se bo prihodnje leto število naroč-nikov zopet pomnožilo!

DEKLETA, če ste ve danes tudi take kot so bile pred desetimi in dvajsetimi leti, potem glejte, da boste nabrale kar največ novih naročnikov za »SLOVEN-SKEGA GOSPODARJA«!

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebnih količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnenega dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše
in najbolj moderno
urejeno zdravilišče
kraljevine SHS.

Svetovnoznani zdravilni vreli:

„TEMPEL“
„STYRIA“
„DONATI“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter.

Pred- in posezona:

1. V. do 15. VI. in od 1. do 30. IX.

Glavna sezona:

15. VI. do 31. VIII.

Najboljši čas za zdravljenje je pred in po glavni sezoni!

Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni popusti. Igra vojaška godba. Največji komfort.

— Radio. — Zdravniki-specijalisti. — Röntgen. — Prometne zveze zelo ugodne. — Na železnici posebni popusti.

Razpošiljanje mineralne vode.

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča.

